

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик дошкільної освіти

Дипломна робота магістра

з теми: **«МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ
З КНИЖКОВОЮ ІЛЮСТРАЦІЄЮ ЯК ПЕРЕДУМОВА РОЗВИТКУ
ЇХНЬОЇ ОБРАЗОТВОРЧОСТІ (НА МАТЕРІАЛІ РОБІТ УКРАЇНСЬКИХ
ХУДОЖНИКІВ-ІЛЮСТРАТОРІВ)»**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи DO1-M19,
спеціальності 012 Дошкільна освіта
за освітньо-професійною програмою
Дошкільна освіта
(денна форма навчання)
Мацьопа Софія Романівна

Керівник: **Демчик К.І.**,
кандидат педагогічних наук, старший
викладач кафедри теорії
та методик дошкільної освіти

Рецензент: **Підгурний І. С.**,
доцент кафедри образотворчого
і декоративно-прикладного мистецтва та
реставрації творів мистецтва, кандидат
мистецтвознавства

Кам'янець-Подільський – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ З КНИЖКОВОЮ ІЛЮСТРАЦІЄЮ.....	8
1.1 Значення книжкової ілюстрації в художньому розвитку та образотворчості старших дошкільників.....	8
1.2 Аналіз творчості художників-ілюстраторів.....	12
1.3 Характерні особливості сприймання старшими дошкільниками книжкових ілюстрацій.....	26
РОЗДІЛ 2 ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА З ОЗНАЙОМЛЕННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ КНИЖКОВОЮ ІЛЮСТРАЦІЄЮ (НА МАТЕРІАЛІ РОБІТ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ-ІЛЮСТРАТОРІВ)	37
2.1 Вихідні рівні сприймання старшими дошкільниками книжкової ілюстрації (констатувальний експеримент).....	37
2.2 Методика ознайомлення старших дошкільників із книжковою ілюстрацією (на матеріалі робіт українських художників-ілюстраторів)	45
2.3 Порівняльний аналіз вихідних рівнів сприймання старшими дошкільниками книжкової ілюстрації.....	53
ВИСНОВКИ.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64
ДОДАТКИ.....	70

ВСТУП

Актуальність дослідження. Найсприятливішим етапом спілкування дітей з візуальним мистецтвом є період дошкільного дитинства, особливо старший дошкільний вік, оскільки саме тоді відбувається інтенсивний розвиток здібностей дитини до візуальної діяльності. Дитяча ілюстрована книжка є одним з перших творів мистецтва, з яких ознайомлюється дошкільник ще з раннього дитинства. У свою чергу, ілюстрації до книжок – найпоширеніший вид образотворчого мистецтва, з яким зустрічаються діти дошкільного віку в цілому.

Наймолодші діти на картинках ніби читають книгу, відстаючи сюжет від однієї ілюстрації до іншої. Доповнюючи і поглиблюючи зміст книги, пробуджуючи в дитині ті почуття і емоції, які викликають в нас справжній витвор мистецтва, і, нарешті, збагачуючи і розвиваючи його візуальне сприйняття, книжкова ілюстрація виконує і естетичну функцію. Втілення ідеологічного змісту літературних творів у художніх образах, яскравих, виразних, конкретних, мистецтво ілюстрації – один з найсильніших засобів виховання.

Проблему видавництва дитячої літератури та оформлення її ілюстраціями детально проаналізували та науково обґрунтували у своїх працях такі науковці, як О. Авраменко, Ю. Белічко, Е. Ганкіної, В. Косоногова, Ю. Молок, І. Слободянюк, М. Таранов та інші. Так, Е. Огар визначив основні тенденції та чинники формування національного репертуару дитячої книги, обґрунтував функціонально-комунікативні характеристики сучасної української книги для дітей, її суголосності зі світом сучасного дитинства [6]. Н. Вернигора (2004) здійснив аналіз проблеми книговидання для дітей, зокрема йдеться про найменшу вікову групу, проблеми стандартизації видань для дитячої аудиторії, редакційного процесу та поліграфічного виконання [2]. Н. Шевченко (2005) виконав аналіз гендерних аспектів текстових і зображувальних матеріалів у

виданнях для дітей [5]. С. Антонова (1995) описувала особливості редакторської підготовки видавництва книги у всіх її аспектах [1].

У сучасній психолого-педагогічній літературі існує низка спроб теоретичних досліджень певних аспектів ілюстрації в дитячій літературі, зокрема: їх роль у виховному процесі, когнітивний та естетичний вплив, патріотичне виховання дітей тощо. Цінним для нашого дослідження становить трактування різних аспектів ілюстрації, які зустрічаються в літературі з педагогіки. Мається на увазі роботи А. Васильєва, А. Деріновської, Л. Занкова, А. Ланга, Е. Мінгазовата інших. Досить суттєве значення мають положення, сформульовані в психологічній літературі (праці Б. Ананьєва, Л. Веккера, Е. Громової, А. Леонтєва, Л. Матвєєвої та інших), у якій йдеться про взаємозв'язок ілюстрації з такими основними психічними процесами як відчуття і зорове сприйняття, увага, мислення, пам'ять, емоції.

Слід зазначити, що завдання, що постають перед художниками-дизайнерами полягають не лише у тому, щоб створити гарну картинку, а й здійснити підхід до дитячої книжки як до повноцінної складової, усвідомлювати взаємозв'язок ілюстрації дитячої книжки та літературних текстів, чого, на превеликий жаль, дуже бракує дитячій літературі сучасності. Хоча в поодиноких випадках зустрічаються досить непогані, варті уваги примірники. Варто констатувати той факт, що, на жаль, сучасна дитяча книжка постає лише у ролі комерційного об'єкту й давно втратила всі художні якості. Отже, актуальність обраної теми дослідження підтверджується необхідністю проведення аналізу сучасного книжкового ринку дитячої літератури (зокрема, основних тенденцій розвитку ілюстрування української дитячої книги) з метою визначення шляхів її вдосконалення за допомогою досвіду видавців та сучасних методів, урізноманітнення використання сучасних технологій в продукції, пошуку нових яскравих ідей дизайнерів та художників.

Ілюстрація допомагає сприймати текст глибше і краще, швидше запам'ятовувати зміст, дає знання про світ навколо нього. Вивчення книжкових ілюстрацій є широко використовуваним методом у навчанні дітей бути

візуальними. При цьому ілюстрація має унікальні художні заслуги самостійної форми образотворчого мистецтва, з усіх її видів є першим автентичним твором, включеним в життя дитини. Це початковий етап у дитячому розумінні інших видів образотворчого мистецтва, більш складний з точки зору виразності (живопис, скульптура тощо).

Образи, створені хорошим художником-ілюстратором – це прекрасні зразки самобутньої творчості. Вдивляючись в них, дитина отримує справжню радість і задоволення від творчих відкриттів художника, від внутрішнього співзвуччя літературних і художніх образів, що дають простір уяві і власної творчості.

У формуванні особистості дитини неоціненне значення мають різноманітні види художньо-творчої діяльності: малювання, ліплення, вирізання з паперу фігурок і наклеювання їх, створення різних конструкцій з природних матеріалів тощо. Такі заняття дарують дітям радість пізнання, творчості. Зазнавши це почуття одного разу, малюк буде прагнути в своїх малюнках, аплікаціях, виробах розповісти про те, що дізнався, побачив, пережив. Образотворча діяльність дитини, якій він тільки починає опановувати, потребує кваліфікаційному керівництві з боку дорослого.

Недостатня розробленість в психолого-педагогічній літературі проблеми ознайомлення старших дошкільників з ілюстрацією у дитячих книжках, а також вибіркового характеру роботи над книжковою ілюстрацією в практиці сучасних закладів дошкільної освіти дозволили сформулювати тему дослідження *«Методика ознайомлення старших дошкільників з книжковою ілюстрацією як передумова розвитку їхньої образотворчості (на матеріалі робіт українських художників-ілюстраторів)»*.

Мета дослідження – на основі аналізу психолого-педагогічних засад використання книжкової ілюстрації у роботі з старшими дошкільниками теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити методи, прийоми, шляхи ознайомлення дітей з книжковою ілюстрацією українських художників.

Завдання дослідження:

1. Вивчити стан розробленості проблеми організації роботи з українською книжковою ілюстрацією в психолого-педагогічній літературі.
2. Проаналізувати тлумачення та уточнити науковий зміст основних категорій дослідження.
3. Визначити критерії, показники та діагностувати рівні сформованості образотворчості дітей старшого дошкільного віку (на матеріалі робіт українських художників-ілюстраторів).
4. Розробити, впровадити й експериментально перевірити на практиці методику ознайомлення старших дошкільників з книжковою ілюстрацією українських художників з метою розвитку їхньої образотворчості.

Об'єкт дослідження: розвиток образотворчості старших дошкільників засобами книжковою ілюстрації (на матеріалі робіт українських художників-ілюстраторів).

Предмет дослідження: методи, прийоми, шляхи ознайомлення старших дошкільників з книжковою ілюстрацією українських художників.

Практичне значення дослідження полягає в розробці методики діагностики сформованості діалогічних умінь старших дошкільників, а також ігор за сюжетами художніх творів, спрямованих на розвиток діалогічних умінь дітей старшого дошкільного віку. Матеріали експериментального дослідження можуть бути використані в практиці роботи закладів дошкільної освіти та під час підготовки майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження апробовано під час практичної педагогічної роботи в закладах дошкільної освіти. Разом з тим, апробація і впровадження результатів дослідження здійснювалося шляхом публікацій та доповідей на конференціях, семінарах, круглих столах, вебінарах різного рівня (міжнародні – 3, всеукраїнські – 10, регіональні – 3).

Базою дослідження стали: Кам'янець-Подільський ЗДО № 21 «Золота рибка» та Вихватновецький ЗДО «Ранок» Китайгородської сільської ради Кам'янець-Подільського району Хмельницької області.

Публікації. Основні результати дослідження викладено в 2 наукових публікаціях.

Структура роботи: робота складається зі вступу, двох розділів та висновків, списку використаних джерел, додатків. Основний обсяг роботи становить 61 сторінка, загальний обсяг – 95 сторінок, використаних джерел – 63 найменування.

ВИСНОВКИ

У результаті вивчення наукової літератури й за результатами проведення дослідно-експериментальної роботи зроблено такі висновки:

1. Проаналізовані, детально вивчені сутність і значення книжкової ілюстрації в художньому розвитку та образотворчості старших дошкільників. Дослідження психолого-педагогічної літератури з даної проблематики дали підстави стверджувати, що проблема ознайомлення старших дошкільників з книжковою ілюстрацією як передумова розвитку їхньої образотворчості є досить актуальною на сучасному етапі трансформацій у галузі дошкільній освіти.

2. Розглянуто характерні особливості сприймання старшими дошкільниками книжкових ілюстрацій. Досліджено становлення книжкової ілюстрації та проаналізовано творчість художників-ілюстраторів. Виявлено, що Книжкова ілюстрація особливо важлива для старших дошкільників. Книжка з ілюстраціями служить для дитини стимулом освоєння перших навичок читання, а потім і для їх вдосконалення. Завдяки високопрофесійній ілюстрації, що враховує особливості дитячого сприйняття, виникає інтерес до книги і читання.

3. Аналіз психолого-педагогічних та методичних джерел продемонстрував, що дослідженням проблеми видавництва дитячої літератури та оформлення її ілюстраціями науково обґрунтували у своїх працях такі науковці, як О. Авраменко, Ю. Белічко, Е. Ганкіної, В. Косоногова, Ю. Молок, І. Слободянюк, М. Таранов та інші.

4. Визначено критерії, показники та вихідні рівні сформованості сприймання старшими дошкільниками книжкової ілюстрації. Проаналізувавши проблему використання в освітньому процесі ілюстрацій українських митців, дійшли висновку, що з дітьми не ведеться спеціальна робота, у них спостерігається слабкий, односторонній інтерес до ілюстрацій в книгах: ілюстрації є для них тільки засобом пригадування книги, і лише деякі діти при

спеціальному питанні дорослого звертають уваги на виразні засоби книжкової графіки.

5. Розроблено програму ознайомлення старших дошкільників з книжковою ілюстрацією (на матеріалі робіт українських художників-ілюстраторів) із врахуванням розроблених критеріїв, змісту, визначених рівнів сформованості сприймання старшими дошкільниками книжкової ілюстрації.

6. Результати контрольного експерименту засвідчили ефективність і продуктивність програму ознайомлення старших дошкільників з книжковою ілюстрацією (на матеріалі робіт українських художників-ілюстраторів). Результати формувального етапу експериментальної роботи засвідчили значне підвищення у старших дошкільників експериментальної групи рівнів сприймання книжкової ілюстрації.

7. Аналіз результатів формувального експерименту дозволяє стверджувати про ефективність запропонованої системи роботи з дітьми старшого дошкільного віку на матеріалі книжкових ілюстрацій, виконаних українськими графіками. Формувальний експеримент показав позитивну динаміку сприймання старшими дошкільниками. Таким чином, завдання магістерської роботи виконані та поставленої мети досягнуто.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анастасія Стефурак. / ілюстратор «Старого Лева». URL: http://starylev.com.ua/index.php?route=site/authors/view&author_id=155.
2. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. Київ : Видавництво, 2012. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-na-sajt-ostatochnij.pdf> (дата звернення 05.12.2019).
3. Балущька Л. Українська дитяча книжка: проблеми кількості та якості. Майбутнє твориться в дитинстві. // Поступ. URL: <http://postup.brama.com/usual.php?what=64152>
4. Беленька Г. В., Богініч О. Л., Богданець-Білокаленко Н. І., Вертугіна В. М., Волинець К. І., Волинець Ю. О. та ін. *Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років. Київ : Університет ім. Б. Грінченка / URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/osvitnya-programa-ditina-nmc.pdf>* (дата звернення 21.12.2019).
5. Білан О. І. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля». / URL : https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/Bilan_Programa_Ukrdoshkillja_2017.pdf (дата звернення 03.12.2019).
6. Владимиров Л. Какие иллюстрации нравятся детям // Книжное обозрение. 1995. № 2. С. 72–74.
7. Война А.О., Братусь І.Е. Функції ілюстрацій у дитячій літературі // Інноваційний розвиток науки нового тисячоліття. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 21-22 квітня 2017 року). У 3-х частинах. Херсон : Гельветика, 2017. Ч. 2. С. 32–35.

8. Гавриш Н. Художньому слову – гідне місце в освітньому процесі. *Дошкільне виховання*. 2006. № 3. С. 15–17.
9. Гавриш Н. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Рогозянський О. С., Хартман О. Ю., Шевчук А. С. *Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку*. Київ: Українська академія дитинства, 2017. 80 с.
10. Гончаренко С. *Український педагогічний словник*. Київ: Либідь, 1997. 373 с.
11. Городенко Г.Г. *Иллюстрация. Плакат : Лекции для студ. высш. уч. зав. Москва, 1981. 47 с.*
12. *Дитина: освітня програма для дітей від 2 до 7 років / Г.В.Беленька, О.Л.Богініч, Н.І.Богданець-Білоskalенко та ін. ; наук. кер. В.О.Огнев'юк. Київ. 2016. 304 с.*
13. *Дошкільна освіта: теоретико-методичні аспекти : навч.-метод. посіб. / ред.: Н. В. Кудикіна; уклад.: О. В. Коваленко, О. В. Мартинчук; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ, 2011. 248 с.*
14. Ладивір С. Плекаймо дослідників і мудрих мислителів. *Дошкільне виховання*. 2004. № 5. С. 3–6.
15. Майовець А. Комп'ютерна графіка й ілюстрування творів для дітей: художньо-стилістичні особливості (на прикладі випускників ЛНАМ) // *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2015. Вип. 27. С. 171–181. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnam_2015_27_19
16. Найкращі українці. URL: http://ukrainethebest.com/hero_52/.8. Кость Лавро. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.
17. Полевина Е.В. *Иллюстрация детской книги как источник и средство эстетического развития младших школьников – читателей детских библиотек: Дис. ... канд. пед. наук : 05.25.03. Москва, 2003. 235 с.*
18. Сидорова А. *Анатомия книжки-картинки // Переplet*. 2014. № 3. С. 26–28. URL: <http://vpereplete.org/?p=689>

19. Токар М.І. Художньо-естетичні особливості дитячої книжкової ілюстрації // Вісник Львівської національної академії мистецтв. 2018. № 35. С. 220–233.
20. Федіна Ю. Освітньо-виховний потенціал ілюстрації дитячої книги. URL: <file:///C:/Users/Private%20Person/Downloads> (дата звернення: 12.04.2019).
21. Художники видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» URL : [http://ababahalamaha.com.ua/uk/Category: Художники](http://ababahalamaha.com.ua/uk/Category:Художники)
22. Христина Рейнарович. Свічадо. Для дітей. URL: <http://svichado.com/dlja-ditei.html>.
23. Андрій Лесів, Романа Романишин. — [Електр. ресурс] / Творча майстерня “Аграфка”. — Режим доступу: <http://agrafkastudio.com/index.php?artid=1259803096&lang=ukr>.
24. Романа Романишин. — [Електр. ресурс]. — Режим доступу: <http://romana.com.ua/index.php?artid=1261791077 &lang=ukr>.
25. Ілюстрації до дитячої книги “Аграфка”. — [Електр. ресурс] / “Літакцент”. — Режим доступу: <http://litakcent.com/2012/04/13/fejerija-iljustracij-do-dytjachoji-knyzhky/>.
26. Огар Е. Культура сучасної дитячої книжки / Е. Огар // Видавнича галузь і кадри: досягнення, проблеми, перспективи: Наук.-практ. зб. — Львів : Аз-Арт, 2002. — С. 138-147.
27. Веселовська Г.В. Комп’ютерна графіка / Г.В. Веселовська, В.Є. Ходаков, В.М. Веселовський. — Херсон : ОЛДІ-плюс, 2004. — 584 с.
28. Українські ілюстратори. Мар’яна Качмар (Фляк) [Електр. ресурс] Кришталева О. — “Буквоїд”, 2014. — Режим доступу: <http://bukvoid.com.ua/events/culture/2014/05/16/073736.html>.
29. Творча майстерня “Аграфка”. — [Електр. ресурс] / “Аграфка” студія. — Режим доступу: <http://agrafkastudio.com/>.
30. Художник як співавтор. — [Електр. ресурс] / “Літакцент”. — Режим доступу: <http://litakcent.com/2011/09/13/hudozhnyk-jak-spivavtor/>.

31. Danuta Wawiłow. Był Sobie Pewien Człowiek. — [Електр. ресурс] / Творча майстерня “Аграфка”. — Варшава, 2012. — Режим доступу: <http://agrafkastudio.com/index.php?artid=1342972438&lang=ukr>.
32. Іван Франко. Ріпка. Стара казка, по-новому розповів Іван Франко. — [Електр. ресурс] / Творча майстерня “Аграфка”. — Львів, 2007. — Режим доступу: <http://agrafkastudio.com/index.php?artid=1314712436&lang=ukr>.
33. 14. Рукавичка (українська народна казка). — [Електр. ресурс] / ілюстрації, виготовлена вручну книга // Творча майстерня “Аграфка”. — Львів, 2010. — Режим до-ступу: <http://agrafkastudio.com/index.php?artid=1288703719&lang=ukr>; Рукавичка (українська народна казка) / Творча майстерня “Аграфка”. — Львів, 2010, — Тернопіль : “Навчальна книга — Богдан”, 2011.
34. Майовець А. Ілюстрування дитячих книг художниками-випускниками Української академії друкарства останньої чверті ХХ ст.: досвід художньо-технічного виконання / А. Майовець // Народознавчі зошити. — 2013. — No 4. — С. 750-755.
35. Мельник О. Комп’ютерна графіка у сучасній книжковій ілюстрації: проблеми техніки та стилю / О. Мельник // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Мистецтвознавство. — 2015. — No 1 (Вип. 33). — С. 157-161.
36. Огар Е. Культура сучасної дитячої книжки / Е. Огар // Видавнича галузь і кадри: досягнення, проблеми, перспективи: наук.-практ. зб. Львів: Аз-Арт, 2002. — С. 138-147.
37. Давиденко Л. Засоби художньої виразності у книжковій графіці: традиції та інновації / Л.Ф. Давиденко // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. — 2014. — С. 115-118.
38. Не будь маглом, купи українське. 7 знакових видань «А-ба-га-ла-ма-га». URL: <https://hromadske.ua/posts/ne-bud-maglom-kupui-ukrainske-7-znakovykh-vydan-a-ba-ba-ha-la-ma-ha>.
39. Кадоркина Ю.А. Национальная академия руководящих кадр

40. Гажаман, Наталія Олександрівна. Художник і дитяча книжка : (про українських художників-ілюстраторів) : [із збірки "Книга творить людину"] / Н. О. Гажаман, Н. Загайна ; Національна бібліотека України для дітей // Шкільна бібліотека. - 2012. - № 7-8. - С. 27-31.
41. Гапчинська, Євгенія. "Я мислю цими чоловічками" / Є. Гапчинська ; бесіду вела Я. Дубинянська // Дзеркало тижня. - 2006. - 10 черв. - С. 13.
42. Яковенко, Катерина. Світ солодкого щастя : бесіда за картиною Євгенії Гапчинської "Пустомелики" / К. Яковенко // Джміль. - 2010. - № 1. - С. 16-17.
43. Яковенко, Катерина. Талісман на щастя : бесіда за картиною Євгенії Гапчинської "Куряче щастя" / К. Яковенко // Джміль. - 2010. - № 2. - С. 16-17.
44. Бегичева, Вера. Огниво / В. Бегичева // Наука и религия. - 2012. - № 1. - С. 47-50.
45. Иллюстрации к сказке Г. К. Андерсена «Огниво»
46. Гажаман, Наталія Олександрівна. Художник і дитяча книжка : (про українських художників-ілюстраторів) : [із збірки "Книга творить людину"] / Н. О. Гажаман, Н. Загайна ; Національна бібліотека України для дітей // Шкільна бібліотека. - 2012. - № 7-8. - С. 27-31.
47. Звонарева, Лола. Любимый сказочник художников / Л. Звонарева // Литературная газета. - 2005. - 27 апр-3 мая. - Вкл. - С. 4.
48. Єрко, Владислав. Портрет матері художника / В. Єрко ; розмовляла Н. Богуславська // Україна молода. - 2004. - 22 січ. – С. 11.
49. Єрко, Владислав. Хайку ентомолога / В. Єрко ; беседувала А. Еремеева // ЭКЗО. - 2004. – С. 51-57.
50. Филиппова, Татьяна. Как рождаются лонгселлеры : веселые картинки к любимым стихотворениям / Т. Филиппова // Библиотечное дьло. - 2008. - № 3. – С. 9-10.
51. Гажаман, Наталія Олександрівна. Художник і дитяча книжка : (про українських художників-ілюстраторів) : [із збірки "Книга творить людину"] / Н.

О. Гаждан, Н. Загайна ; Національна бібліотека України для дітей // Шкільна бібліотека. - 2012. - № 7-8. - С. 27-31.

52. Головка, Тарас. За пределами реального, или В чем заключается магия графики / Т. Головка // Библиотечное дѣло. - 2008.- № 3. - С. 11-13.

53. Гуренко, Людмила. Той, хто живе серед див / Л. Гуренко // Книжковий клуб плюс. - 2005. - № 10. - С. 16-17.

54. «Человек книги» – 2005 : художник Кость Лавро // Книжное обозрение. - 2005. - № 46. - С. 8.

55. Филиппова, Татьяна. Как рождаются лонгселлеры : веселые картинки к любимым стихотворениям / Т. Филиппова // Библиотечное дѣло. 2008. № 3. С. 9-10.

56. Яновська, Людмила. "Із французами взаємно оторопіли біля Бессарабки" / Л. Яновська // Урядовий кур'єр. - 2010. - 25 груд. - С. 7.

57. 100 Казок. 1 і 2-й том / ілюстр. В. Пальчик, К. Штан-ко, К. Лавро та ін. К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2008.

58. Бондаренко ірина. Сто одинадцята книга, перший Буквар... / Ірина Бондаренко // Діло. № 4. 1998. 9 лютого.

59. Брезан ю. Великі пригоди маленького котика / Юрій Брезан ; худ. Івета Ключковська. Львів : Видавни-цтво Старого Лева.4. василяшко в. Чи Україні ти син?: Вірші для дітей і про дітей / Василь Василяшко ; худ. С. Іванов. Київ : Веселка, 1994.

60. Паленко М. Ілюстрації – це такий собі альтернатив-ний погляд. Публікації / Інтерв'ю / Максим Павлен-ко // ZAXID.NET 15-03-10 23:46. http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?maksim_palenko_ilyustratsiyi_tse_takiy_sobi_alternativniy_poglyad&objectId=1098349.

61. Тесленко І. Дитяча книга: деградує чи прорветься Україна? / Інна Тесленко // ІА ZIK. URL ://zik.ua/ua/news/2013/05/11/406820.